

port pot ser manlleu divergent d'un mot «mediterrani».

En conclusió, quant al nostre duplicat *e/i*, puix que els límits en coincideixen amb els del substrat mossàrab, s'imposa creure que la *i* pot ser simplement deguda al fet que el mossàrab (amb un abast que no podem precisar exactament) sovint presenta conservat (o retrogradat?) el timbre de la *ɪ*, i fins tancat el de la *ē* (veg. DCEC/DECH III, 275b25-28, a propòsit de *bisalto/bisán/brisuelo*).

DERIV.: *Envescar* [Lacav.]; *enviscar* allà on es diu *visc*; P. Val.: J. G. M. («El Camí», 14-IV-1934); «Es dones sempre són lo mateix --- aumànguina en es morros, y quatre retalls, ya estan aviaes: no-u sé si m'enviscaran; ara no ha-y enganyifa ---», *Canyissaes*, 111 (cf. MÀNGRA). Però fins a Llitera i B. Ribag. hi ha *e*. Parlant a un caçador que torna amb marçò, a Açanui: «pocos rebescadizos llevas» (full parroquial, 1963): cosa que a Alins de Llitera m'explicaren com un ocell *embeskáy*, afegint que ells diuen *embeskadifo* un moixó mig envescat (1965). L'abstracte postverbal d'això és val. *envisc*, que MGadea escriu *anvisch* i jo sento *anvisk* a Quatretonda (1962); altres, *enviscar* i *envisc*. Altrement es diu *envescament* o *envescada*. *Desenvescar* [*visc-*], *desenvescament*.

+*Empevescar* v. d'ús poc acceptat. Encara que no figuri en els diccs., en moltes comarques del Princ., sobretot del NE. (però no asseguro que no sigui també cosa de Bna.), s'usa el verb *empevescar* per 'untar de cosa llefiscosa', 'enganxar algú amb alguna substància apegalosa': «amb tants caramellos, sempre porta les mans *empebaskádes*», «remenant tantes móres m'he quedat *empevescat*, vaig a rentar-me» [1912]: crec que és cosa sobretot de les comarques gironeses, però també ho usava el meu pare, fins literàriament; en el seu original de la traducció de Terenci, el posà com a versió d'*impedire* en *Formiò*, v. 442; recordo fins i tot un *pevesc* 'cosa enganxosa, untada', que en deu ser derivat regressiu, car és molt més rar (i estrany al meu ús familiar). En tot cas es tracta d'un encreuament d'*envescar* amb *empeguntar*.

Mall. *enrevisclat* 'embullat': «l'etimologia de *senar* és una mica *enrevisclada* ---», AMAlcover (BDLC XIII, 120): encreuament d'*enviscat* 'enganxós, apegalós' amb *enrevesat* amb *-l-* repercussiva (potser ajudant-hi influència de *revinclar*).

+*Vescarcí* com a nom del *Viscum cruciatum*, cast. muérdago, bal. *visc d'enviscar*: JTeixidor, *Flora Farm.*, 852, a part de (*herba del*) *vesc* dóna per al Princ. *visquerís* i *viscarsí*. Sallent, en *Noms de les Plantes* (BDC XVII, 44), porta *vescarsí*, i variant «*escarsí*: *viscum laxum*» en els Ports de Beseit. El DAg. porta imprès «*biscarri*: muérdago» de Ripoll i Vidrà, evidentment err. de Montoliu en llegir la cèdula: car hi veig escrit *biscarsi*. El Sr. Rifà, de Vidrà, en una carta enviada a Fabra l'any 1933, i que el mestre em féu llegir, li comunicava que «l'arbust que els francesos anomenen *gui* (diferent del *gui* o *vesc* paràsit que es cria en el grèvol) i que fan servir tradicionalment per celebrar la festa anyal --- [crec deia la de Cap d'Any], costum

que ara s'està estenent entre nosaltres, s'anomena a Vidrà *escarsí*; arbust més aviat rar».

Sembla que les notícies aplegades per Colmeiro, *Enum. --- de las plantas d. l. Pen. Hisp.* II, 634, donen la clau de l'etimologia *VISCUM QUERCINUM* de *QUERCUS* 'alzina i altres quercínies': en efecte Balcells (Barcelona, 1844) en deia *viscoquerci* i *visquerci*, val. *visc de carrasca*, cast. *visco quercino* (Suárez de Ribera), *viscò cuercino* (M. Jiménez), port. *visco dos carvalhos* (Brotero); i el gallec Sarmiento donà testimoni que es fa «en los robles de algunos montes».

La caiguda de la *v-* s'explicaria per una espècie de canvi o trasmudança de «prefix»; i de tota manera no sembla que hàgim de donar massa importància a aquesta variant, puix que també es perd la inicial en el ross. (*vespertina*, o en el val. la (*v*)*esprá*, (*b*)*escambrilla*). És veritat que el DACadEsp. porta un «*escarzo*: hongo yesquero», i el dicc. de colombianismes de Sundheim dóna aquests dos termes com a equivalents de *oreja de palo*. Però crec que *escarzo* és tret regressivament de *escarcí*; i, més clar encara, crec que no podem derivar el nostre del cat. ant. *escars* EXCARPUS (per més que Rifà ens fa cat fixar en la rarsa de l'arbust), car també la influència del sinònim *esca* conduïa a l'eliminació de la *v-*.

Altra pista, que jo no seguiria: en el Bearn hi ha un «ruisseau» a Aetsaut, afluent del Gave d'Aspa, anomenat *Le Bescarce*, i una muntanya *Biscarce* entre Bedous i Sarrance, uns 12 km. més al Nord i separat per altres pobles (PRaymond, *DiTopBPyr.*); però més aviat crec que hi ha semblança casual, car, estant just a la frontera basca, ho hem d'interpretar com bc. *biskar-tzi* de *biskarr(a)* 'serrat, cresta de serrat' (> cat. *Biscarri*). Potser hi hagué també influència de *cards*: veg. la citada definició del Busa-N., *viscum ex carduis*, i cf. l'evolució fonètica de *panical(s)* < *espina-cards*. Més temptadora és la semblança amb el mot de St. Isidor, que denomina una espècie de *vesc*, *viscarago* «herbas --- ut chamaeleon, quae latine *viscarago* vocatus, eo quod *viscum* gignat» (*Etym.* XVII, § 9, 70; cf. Ernout, *Rev. de Phil.*, L. et H. *Anciennes* LXVII, 92), on la derivació *-ago*, *-aginis*, és tan natural en un nom de planta. Però també aquí hi ha d'haver coincidència, vista la impossibilitat fonètica d'explicar *-arsí* a base de *-AGINEM*.

CULTISMES: *Viscós* [Llull]: «tant és luxúria *viscós* vici e arraygat en home, que sens oració e devoció, e sens aficció de cors, hom no l pot gitar de sa imaginació», *Do. Pu.* (Gili), p. 149; «la sanc és un humor gros y *viscós*, vermell y, més, negre», OPou (*ThPu.*, 2273); Lacav. També alguns ho catalanitzaren del tot en *vescós* [antiquat per a Belv.]; a Ribagorça definien el *terreno buralenco* com una «tèfa *beskósa*/-óza i pegalosa» (Güel, 1957). *Viscositat* [Llull, *Li. de Home*, 62; Lacav.]; v. de la *libido* psicoanal. (= angl. *adhesiveness of libido*), *Rev. Cat. Psicoan.* II, 1985, 120: Igual que ho deia ja el nostre Llull!, cf. *viscós* supra. *Viscari?* *Viscat*. *Viscosació*. *Viscor*. *Visquera*.

¹ I enfilant-se des d'Ausiàs, fins a elevar-lo, amb bella drecera mental, a la categoria de símbol: